

2. Бодненко Т. Розвиток пізнавального інтересу в учнів на уроках фізики нетрадиційними методами. *Фізика та астрономія в школі*. 2004. № 2
3. Чельмак Л. Розвиток пізнавального інтересу учнів на уроках фізики. *Фізика*. 2006. №28.

Михайлик Артур

к. іст. н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Каденюк Олександр

д. іст. н., професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

«ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ» У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

Гуманітарні навчальні дисципліни у вищій школі України покликані, насамперед, формувати світогляди орієнтири молоді. Україна зараз переживає не найкращі роки, нам доводиться жити в період радикального переосмислення цінностей, суспільних теорій і соціальної практики. Тому особливо важливим стає вивчення у національних вищих навчальних закладах дисциплін соціально-гуманітарного циклу.

Важливе місце гуманітарні науки мають посідати у вищих технічних спрямуваннях, в яких вони іноді займають другорядне, підпорядковане становище.

Дискусія між «гуманітаріями» і «технаріями» має глибоке коріння і в Україні, і поза її межами. Однак, якщо розвинуті країни світу постійно витрачають на розвиток науки (в тому числі гуманітарного циклу) значні кошти, українська влада в більшості випадків субсидує лише ті дослідження, які мають швидкий практичний результат. При чому, як у середовищі політичної та економічної еліти, так і в українському суспільстві загалом має місце переконання, що розвиток гуманітарної сфери науки напряму залежить від соціально-економічного становища країни. Нам видається, має місце відчутний взаємовплив першого і останнього. Без значної уваги з боку держави до гуманітарної освіти суто прикладні галузі наукового знання не дадуть очікуваного результату.

Саме з соціально-гуманітарними дисциплінами пов'язане формування світогляду майбутнього фахівця, його переконань і уподобань. Без них не можлива розбудова сталих інтересів суспільства, становлення і підтримання його високої морально-правової культури, формування гуманізму. На такі суспільно значущі речі слід орієнтуватися будь-якій країні, яка поділяє цінності розвинутих країн

західної демократії і готова з ними стратегічно співпрацювати.

На наше переконання, особливе місце в реалізації таких складних і важливих завдань належить вивченню історичного досвіду власного народу. Саме він є підґрунтям культури, традицій, національної психології, існуючого політичного і соціально-економічного устрою.

На перший погляд роль гуманітарних наук у людському суспільстві менш помітна, ніж прикладних наукових дисциплін. Це пов'язано з особливостями оцінки результатів праці гуманітаріїв, розмитими кордонами між фундаментальними та практичними дослідженнями, описовим характером наукової продукції. Разом з тим гуманітарні науки мають значно масштабніше суспільне відлуння, порівняно з природничими і точними науковими пошуками, можуть викликати могутній соціальний резонанс, мати значні культурні наслідки.

Зараз, в період всеосяжної кризи, особливо важливим стає популяризація дисциплін гуманітарного циклу на прикладі конкретної людини: знайомого, колеги, сусіда тощо. Викладачами кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ПДАТУ організовано роботу декількох гуртків гуманітарного спрямування, які націлені на роботу зі студентами, які здобуття фахової освіти поєднують з активною громадською позицією, мають захоплення, пов'язані з історією, краєзнавством, філософією, є соціально активними.

Вдалою видається практика обов'язкового вивчення власного генеалогічного дерева при підготовці до семінарських занять з «Історії та культури України» студентами Подільського державного аграрно-технічного університету. Виконання такого здавалось би простого завдання насправді вимагає багатого фахового методологічного інструментарію та несе значне виховне навантаження. Воно передбачає певний рівень володіння археографічними та архівознавчими знаннями, знайомство з національною історіографією, краєзнавством та регіоналістикою.

Робота над історією власного роду знайомить молоду людину з минулим краще за професійні лекції та інші аудиторні роботи в університеті. Дізнатися про замордованого в Магадані або померлого від Голодомору прадіда і не вірити в жахливі сталінські репресії неможливо. Часто дослідження власного родоводу (фактично, провідна тема вивчення історії в країнах Західної Європи і США) закладає фундамент подальшого самовдосконалення людини, формує її захоплення і визначає спосіб життя. З таких умов важливою ланкою навчального процесу в вишах мають стати індивідуальні години. Індивідуальна робота у формі наукового пошуку видається нам найбільш ефективним методом навчання, зокрема з «Історії та культури України». Через неї такі якості, як патріотизм (без приставки «ура»), інтелектуалізм, загальна культура особистості стають визначальними в період соціалізації молодого покоління людей з вищою освітою.

Життя вимагає не тільки творчого розвитку політології, соціології, філософії, культурології, історії як наук, але й донесення їх надбань до всього суспільства. Тадеуш Котаржинський зазначав: «Наукою є усяке знання, яке дозріло до того, що його можна викладати як окрему дисципліну на рівні вищої школи» [1, с. 245]. За

таких умов багато залежить саме від якості викладання історії.

У сучасних умовах існує потреба не просто підвищення рівня викладання гуманітарних дисциплін у аграрних вищих навчальних закладах, але й, можливо, докорінної зміни форм і методів їх вивчення. У вищі доцільно застосовувати принципи засвоєння знань на основі варіативності викладання навчального матеріалу та специфіки самого навчального закладу.

В рамках навчальної програми слід знайти можливість також виділити гуманітарні спецкурси з урахуванням аграрного профілю вишу. Так, наприклад, у Національному аграрному університеті читаються спецкурси «Історія формування української моделі розвитку сільського господарства (з найдавніших часів до сьогодення)», «Місце і роль селянства у суспільно-політичному розвитку суспільства». У Подільському державному аграрно-технічному університеті читаються курси «Аграрна історія України» та «Історія земельних відносин України». Слухачам інженерно-технічного факультету ПДАТУ читається спецкурс «Історія видів транспорту».

Рівень засвоєння студентами знань та формування світоглядних орієнтирів залежить і від наявності підручників, навчальних посібників, відповідних методичних розробок. До того ж, важливо посилити в них виховні моменти, бо як слушно визначив С.Л. Франк «...єдина доступна нам позитивна думка про зміст історії полягає в тому, що історія є процес виховання людського роду» [2, с. 449].

Отже, життя вимагає збільшення навчального навантаження на вивчення дисциплін гуманітарного циклу, оскільки саме на них лежить найбільше навантаження з виховання особистості і громадянина. Безумовно – це питання майбутнього Української держави.

Список використаних джерел

1. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки. Москва: Издательство "Мысль", 1974. 568 с.
2. Франк, С.Л. Духовные основы общества. Москва: Республика, 1992. 510 с.

